

No bilo je i ovih godini društava čiji je rad obilovao i u ovom drugom pravcu. Ali broj takvih društava je daleko manji. Takva su npr. društva bila: Beogradska, Caribrodsko i još neka učiteljska društva. Kod njih su tretirana ova pitanja: klerikalizam i škola, o domaćem vaspitanju, paralela između stare i nove škole rada itd. Pored toga održana su mnoga praktična predavanja iz pojedinih nastavnih predmeta itd. A na nekim mestima priređivani izleti i ekskurzije.

Sav taj rad naših društava, i ako nije onoliko obilan, koliko bi se moglo poželeti ipak je zadovoljavajući, jer je obilniji i veći no u prošloj godini. Zeleti je da se u tome i idućoj godini istraje.

Da bi rad u našoj organizaciji išao pravilnije, brže i tačnije, prinudeni smo bili da u prošlogodišnjem izveštaju učinimo nekoliko napomena. Na žalost, u toku gve godine videlo se, da te napomene nisu svi, kojih su se ticale zapazili, te je bilo grešaka i kod samih povereništava, pojedinih sreskih društava i članova. Stoga ih moramo i ove godine na ovom mestu koncizno izneti:

1. Sva sreska učitelj. društva ne treba da opšte neposredno sa Glav. Odborom, već preko svoga povereništva (čl. 8. Prav. UJU).

2. Nijedno sresko učitelj. društvo niti pojedinci ne mogu se smatrati kao punopravni članovi UJU i koristiti se svima beneficijama koje takvo članstvo pruža (zaštita ili pomoć kod prosvetnih vlasti, traženje obaveštenja, olakšice u podvozu za put na skupštinu itd.) ako nije ispunilo sve uslove čl. 29. Pravila UJU a to je plaćena puna članarina svome društvu, povereništvu i Glav. Odboru. I ove se godine ponovilo da su pojedina društva dala članarinu samo za Gl. Odbor ili za svoje povereništvo. Sva takva društva nisu registrovana u ovom Izveštaju (osim nekoliko, koja su omaškom ušla) niti se smatraju da su ove godine bili u organizaciji. Kod društava pak koja su dala članarinu i Glav. Odboru i povereništvu stavljen je samo onaj broj članova za koje je oboma položena članarina. U idućoj godini na ovo će se još strožije paziti. Ko traži prava mora da ispunjava i dužnosti.

3. Članarina se može primiti najdalje do 1. juna (čl. 29.) a posle ni u kom slučaju.

4. I sreska društva treba da izvrše izbore svojih novih uprava i konstituisanje za 2 meseca od početka školske godine. Uprave sr. učit. društava treba da pošlju: članarinu (celu) za sve svoje članove, spisak svih članova i spisak članova uprave najdalje do 1. jula i to i svome povereništvu i Glav. Odboru.

5. U slučajevima kad među članovima koga sreskog učitelj. društva nastane lični razdor ili dođe do cepanja društva —

nadležno je da raspravi taj spor prvo dotično povereništvo a tek posle izjavljuju se žalba Gl. Odboru na odluku povereništva — ako i dotle dođe. Na žalost, u ovoj godini bilo je nekoliko takvih slučajeva kod raznih povereništava. Srećom, u zadnjem času bilo je ipak uvidavnosti kod dotičnih društava, da se odazovu savetima i pozivu povereništva te su sve takve nesuglasice svuda izgladene. Zeleti je, da se drugovi u radu rukovode samo iskrenom željom za napredak i plodan rad društva i izbegavaju sve što bi moglo dovesti do nesloge i razdora i biti na štetu po ugled dotičnoga društva i celoga učiteljstva.

6. Društva, koja još nisu donela i potvrdila svoja pravila, da to što skorije učine a najdalje do 1. dec. t. g. Pravila treba sliati uvek u 3 primeraka preko svoga povereništava (čl. 16. Prav. UJU) od kojih se jedan potvrđuje i vraća upravi društva, drugi zadržava za arhivu Gl. Odbora, a treći za arhivu povereništva.

Članarina za povereništvo i Glav. Odbor UJU polažu se odjednom i pri upisu.

8. Sva društva koja budu imala preko godine kakvih vanrednih prihoda (od zabava, koncerata itd.) a nisu isti namenjeni kakvom naročitom cilju, društva treba da pošlju od istih 1/3 svome povereništvu a 1/3 Glav. Odboru (čl. 29.). Toga se nijedno društvo u ovoj godini nije pridržavalo.

9. Pri izboru članova uprave društva treba da glasuju samo članovi koji su izmirili članarinu a ne svi prisutni.

10. Po pravilima UJU i svima posebnim pravilima sreskih učit. društava moralna je dužnost svakoga člana UJU da prima i pomaže družinske listove: »Učitelj« i »Nar. Prosveta«. Iz onog dela Izveštaja gde su izneti podaci o tim našim listovima vidi se jasno kako većina članova »vrši« i tu svoju moralnu dužnost! Zeleti je, da se u narednoj godini svi članovi UJU sete i bolje i više i te svoje moralne obaveze prema svome Udruženju, kako bi mu dali više mogućnosti i sredstava da se založi i više i bolje za interes i dobro celoga učiteljstva.

SKLEP.

Po oficijelnem delu se je predsednik UJU spomnio lokalnoga tiska, ki je v teh dneih pokazal, da se zaveda svoje naloge in je lahko za vzgled vsemu ostalemu tisku. Predvsem je »Dubrovački list« postavil krono in je dvignil sijaj skupščine s svojimi izdanimi. Nato je s primerim nagovorom zaključil IV. državno skupščino UJU.

Zvečer je bil banket v hotelu »Imperijal«.

kot gosta; zborovanja so pri nas, kjer ni urad. okr. učit. konferenc že od prevrata edini forum, kjer se razpravljajo stvarno in resno stanovske, didaktične in pedagogične zadeve ter se vrše celo volitve uradnih funkcionarjev, zastopnikov v okr. šol. svetih, poročevalcev za okr. bibliot. komisije, šolske vrtove itd. Nihče ju ni silil k pristopu k društvu, nihče jima ne brani pristopa k Slomškovi zvezi, katero namero je izjavila gdč. D.

Odvrnili sta, da jim tega ne pripušča »politično prepričanje«. Na te besede jima pač nisem »zaničljivo obrnil hrbta«, ker smo si sedeli prijazno in tovariško nasproti, pač pa sem omenil, da ne bo tako hudo pri njunih 19. ali 20. letih, ko še starejši možje niso tako trdega političnega prepričanja.

Vprašali sta me tudi, če želim, da pristopita k okr. učit. društvu. Na to sem dejal, da o moji želji ne more biti govora. Izjavili sta soglasno, da bi jima bilo zelo žal, če bi imel radi njihju kake neprilike. Želje, da bi se premestili v kako zakonno vas, jima nisem poskušil izpiniti.

Glavni odbor UJU pri ministru prosvete g. dr. Korošcu.

Uzi Glavni Odbor Udruženja Jugoslovenskog Učiteljstva posetio je 11. ov. meseca G. Ministra Prosvete radi predaje rezolucije Glavne Učiteljske Skupštine u Dubrovniku.

G. Ministar je primio predstavnike jugoslovenskog učiteljstva u svom kabinetu (bilo je 11 članova uprave) i pošto je ponudio sve da sednu, zauzeo je i sam mesto za istim stolicom.

Predsednik Udruženja predao mu je onda sve rezolucije učiteljske skupštine izjavivši, da zahtevi učiteljstva obuhvaćeni u ovim rezolucijama sadrže na prvom mestu pitanja nastave, zatim pitanja materijalnog položaja učiteljstva i naposljetku pitanja administrativno-pravne prirode.

Ne mogući citirati celu sadržinu svih rezolucija, predsednik je saopštio i obrazložio najvažnije zahteve učiteljstva, ističući, da je osnovni princip svih učiteljskih zahteva jedinstvo osnovne nastave u celoj našoj Kraljevini, koje učitelj. smatra kao osnov duhovnog jedinstva narodnog u budućnosti. Radi toga učitelji na prvom mestu traže: jedinstvo prosvetnih zakona, jedinstvo nastavnog plana i programa za sve škole i jedinstvo školskih udžbenika. U tome smislu potrebno je da se odmah donese jedan zakon o narodnim školama za celu državu; da se i pre donošenja tog zakona pristupi izradi jednog nastavnog plana i programa za sve osnovne i sve učiteljske škole u Kraljevini i da se sprovede jedinstvo školskih udžbenika.

S tim u vezi učiteljstvo nalazi da bi trebalo pristupiti izmeni Zakona o opštoj upravi, kojim je škola stavljena pod neposredan uticaj policijskih vlasti, a tako isto pošteđeti učiteljstvo od svih partijskih uticaja i intervencija. Da bi se ubrzao napredak osnovne nastave potrebno je posvetiti naročitu pažnju višem učiteljskom obrazovanju. Rešenje tog pitanja učitelji nalaze u osnivanju Pedagoškog Fakulteta, ili proširenju Viših Pedagoških Škola. Pomenuta je i eksperimentalna škola Dr. J. Turića.

Dalje je predsednik potsetio na prosvetni problem J. Srbije i istakao potrebu povećanja prosvetnog budžeta za krajeve u kojima je narodna prosveta zapuštena za vreme tuđinske uprave.

U daljem govoru dodirnuo je pitanje školskog nadzora i istaknut zahtev da nadzorničku dužnost ne treba smatrati partijskom nego čisto stručnom. Da bi se učinile potrebne popravke potrebno je da se školski nadzornici postavljaju po predlogu Gl. Prosvetnog Saveta i da se njihov položaj popravi. U vezi ranijeg obećanja g. ministra, predsednik je potsetio na prilike u Sloveniji i želju, da se tamo ne vrše lične promene u partijskom smislu.

Prelazeći na pitanja koja se tiču materijalnog stanja učitelja, označeni su kao glavni zahtevi: isplata razlike, plata, dodatka udatih učiteljica, popravka stanja penzionera i izjednačenje svih mesta u pogledu dodatka na skupoću.

Od ostalih zahteva pomenuto je naročito, da treba popravljati sve nepravde učinjene članovima našeg Udruženja u Sloveniji i Hrvatskoj, povratiti odmah smenjene upravitelje i školske nadzornike a naročito prestati sa smenivanjem školskih nadzornika u Sloveniji.

Saslušavši pažljivo sve ove zahteve G. Ministar je odgovorio šta misli o svemu ovome.

Službujeta v najlepšem kraju vsega okoliša in ugodnosti bi znali ceniti šele, ko bi jih ne imeli več. Dejstvo je, da so se za službo v Šmarju potegovale tudi druge maturantke!

Tako je potekel pogovor prijazno in dostojno. Zdal se je pa vse to zavilo tako, da sem najmanj sposoben za v šolo ter me zaničljivo apostrofira dopisnik za »izkušenega pedagoga«.

Moje postopanje je res »obsodbe vredno«; kajti pozabil sem na pregovor: »Dobrota je sirota«. Jako značilno in značajno je, da se mi povračujejo skrbi in trud na tako časten način. Pripomnim še, da naj se vsakdo, komur kaj ni prav, obrne službenim potom na pristojno višjo oblast. Odkrit, kakor sem jaz napram vsakomur, bodi tudi vsakdo proti meni.

Javnega prerekanja med tovariši v službenih stvarih v časnikih ne odobravam.

Iz vsega pa je razvidno grozno nasilje, katerega smo izvajali člani UJU nad ubogimi učiteljicami. Gospod ravnatelj D. je gotovo doprinesel vstopnico v UJU za gdč. D. morda tudi za gdč. G. Sigurno se bo še spominjal!

H. Schell, okr. šol. nadzornik.

Rekao je:

I ja sam istog mišljenja, da školu i prosvetnu struku uopšte treba sačuvati od partijskih uticaja, a naročito od partijske intervencije u pogledu postavljanja i razmeštaja učitelja i školskim nadzornika. Idejno bi bilo da u svemu samo i jedino presuduju rad i kvalifikacije, i potreba održave službe. Potrebno je da sazre uverenje, da se u državnoj službi može samo i jedino napredovati uspehom u radu i savесnim vršenjem svoje dužnosti. Ali sve to u mnogome zavisi i od samih učitelja. Partiska intervencija svela bi se na minimum kad je sami učitelji, kao i ostali, ne bi tražili. Svaki je ministar često posednut narodnim poslanicima, koji protežiraju pojedine, a iza svakog od tih poslanika stoji po koji učitelj ili učiteljica, koji su sami tu protekturu tražili. (Ovde je primećeno, da bi se ta protekcija smanjila kad se na merodavnom mestu ne bi primala). Time se u istini čine nepravde i nepravilnosti i bilo bi mnogo bolje i pravednije, a i za mene i moje saradnike lakše kad bi se to izbegio i kad bi se odabiranje vršilo isključivo po kvalifikacijama.

Odnosno podređenosti škole policijskim vlastima i ja delim isto mišljenje sa vama i mislim, da veliki župan i sreski poglavari treba da reprezentuju državnu vlast, ali da školski nadzornici i oblasni inspektori treba da opšte neposredno sa pretpostavljenim prosvetnim vlastima.

Povodom vaše želje o osnivanju Pedagoškog Fakulteta, ja mislim da će se ona ostvariti kroz Višu Pedagošku Školu i da će ona uskoro to i postati. Kad je primećeno, da je Prosvetni Savet doneo odluku, da se ta škola ne može smatrati da je u rangu fakulteta, G. Ministar je dodao, da mišljenje Gl. Prosvetnog Saveta ne mora uvek biti obavezno za ministra. On misli da Prosvetni Savet treba proširiti, da u njega treba da uđu i prestavnici prosvete iz pokrajina i da bi tako organizovan Savet mogao otpočeti rad na pitanjima koja se tiču prosvetne reforme cele zemlje.

Najvažnije pitanje — donošenje jednog zakona o narodnim školama za celu zemlju, G. Ministar je dotakao tek na kraju svog govora.

U tome pitanju rekao je, ja imam svoje mišljenje kao i vi vaše i mislim da ta mišljenja treba uzajamno poštovati. Ja nisam sam u Vladi. Tamo ima još ljudi, koji će prihvatiti vaše zahteve i ja se nadam da će se naći solucija tog pitanja, koja će vas zadovoljiti.

Time je G. Ministar završio svoj govor i pozdravio se sa svima članovima Gl. Odbora pozivajući ih da mu se uvek obrate kad za potrebno nadu.

Pri rastanku članovi Glavnog Odbora ponovo su skrenuli pažnju G. Ministru na zahteve učiteljstva povodom započetog smenivanja školskih nadzornika u Sloveniji, na šta nisu dobili nikakvog pozitivnog odgovora!

Kao što se vidi G. Ministar je vrlo predusretljivo primio učiteljski Gl. Odbor, ali o glavnim linijama prosvetne politike, a to je o novom prosvetnom zakonodavstvu i namerama njegovim u tom pogledu, mi ništa određeno nismo saznali. Isto tako ništa određeno nije rečeno ni o daljem radu personalnog odseka i promena koje su započete da se vrše.

»Nar. Prosveta«.

„Slovencu“ z dne 10. VIII. in 12. IX. t. l. v odgovor.

Ponovno se nekdo zaletava v mojo osebo. Nikakor se ne nameravam opravičevati, vendar je treba, da značaj teh dopisunov malo oslikam.

Pod rubriko »Učit. vestnik« z dne 10. avg. t. l. se trdi da je splošno znano, da so nekateri okrajni šolski nadzorniki na bivšem Štajerskem zahtevali od maturantk vstop v UJU, ako so hotele dobiti mesta. »Sicer pa naj se oglasi gosp. Schell, če to ni res.« Odgovarjam in pravim, da je to neresnica, da ne rečem laž, v kolikor se tiče mene. Nikakor bi si ne štel v nečast, ko bi kot tovariš prigovarjal tovarišice za vstop v organizacijo, kateri se imamo zahvaliti za toliko stanovskih pridobitev. Za tako kratkovidnega pa me vendar ne bo nihče imel, da bi svojo službeno oblast izrabljal v kako nasilje ter prišel v konflikt s točko 4. člena 164. urad. zakona.

Premišljeval sem, kdo bi utegnil to biti, ki se drzne natolcevanj in neresnice, da bi mi kršil službeni ugled.

Članek pod »Celjska Nova Doba« z dne 12. sept. t. l. pa mi daje dovolj pojasnila.

Smatral sem baje kot nadzornik za potrebno, da agitiram pri učiteljici D. za UJU. Dopisnik pravi dalje: »In taki ljudje (kakor sem menda jaz!) hočejo v šoli navajati mladino k značajnosti, da učiti celo krščanski nauk! Nikdo ne da, česar nima. Ako sam nisi značaj, spadaš kamorkoli že, v šolo najmanj.« Po mojem mnenju pa padajo te besede z vsoto težo na povzročitelje dopisov v »Slovencu«. Zapomni si naj, da je resnicoljubnost eno prvih načel značajnosti, zavijanje resnice pa zelo ostudna stran človeka.

Iz naslednjega naj si stori vsakdo sodbo sam! Lansko poletje je bil gosp. ravnatelj D. iz Ljubljane pri meni v Ko-

njihah ter prosil mesta za svojo hčerko maturantko. Vprašal me je, če poznam njegovo mišljenje. Ko sem to zanikal, je dejal, da je pri SLS, odkar obstaja in da je njegova hčerka istih načel. Odvrnil sem, da je to njena zasebna stvar, opravlja naj vestno svojo službo, gleda pa naj, da si s kako pretiranostjo ne ustvari neprijetnega položaja, ker je na šoli, kamor sem jo namenil (Šmarje pri Jelšah) 8 izvrstnih tovarišev in tovarišic, ki niso pri SLS. Gosp. ravnatelj je zatrdil, da bo pridno sodelovala pri vsem, kar je potrebno za šolo, in ko sva določila, da pride tjakaj še tovarišica maturantka G., sva se poslovila zelo prijazno in spoštljivo. Letošnje spomlad sem na vožnji v Rogatec od nepoznanih sopotnikov slišal besede: »Tako sta nesrečni, da bi bili v najzakotnejši vasi rajši nego tu!« Iz tega sem razvidel, da se tiče to učiteljic D. in G. v Šmarju. Iz zasebnih razlogov bi mi bilo neljubo, če bi bili tako nesrečni. Pozneje sem ju nekoč v šolski pisarni v Šmarju vprašal, če je vse to istina. Pričrtili sta. Baje ju učiteljstvo ignorira; ožji tovariši ne, pač pa drugi, in »v časnikih so ju dali«. Izvedel sem, da sta se zamerili šmarsko-rogaškemu učiteljstvu s tem, da sta na dan zborovanja na šmarski šoli kot novinki ostantativno napovedali pouk — dve od desetih učiteljskih oseb. (Ugleden član Slomškove zveze je označil tako postopanje kot netaktno). V nekem članku »Tabora«, ki je razpravljal o tem, da se Slomškarice importirajo v šmarski okraj, nista bili imenovani in tudi ne prizadeti, ker po lastni izjavi še nista bili članici Slomškove zveze.

Potolažil sem ju rekoč, da ni nobenega povoda za nesrečnost ter jima svetoval, da naj se, če je treba, popolnoma neobvezno udeležita zborovanja na šoli,